

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 55/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om finansieringen av den sociala tryggheten för personer som vistas utomlands och för vissa andra personer

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 november 2002 en proposition med förslag till lagstiftning om finansieringen av den sociala tryggheten för personer som vistas utomlands och för vissa andra personer (RP 244/2002 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Juha Rossi, social- och hälsovårdsministeriet
- konsultativ tjänsteman Matti Halén, finansministeriet

- arbetsmarknadsråd Heikki Räisänen, arbetsministeriet
- överinspektör Erkki Laanterä, skattestyrelsen
- utvecklingschef Jaana Rissanen, Pensionsskyddscentralen
- avdelningschef Erkki Meriläinen och jurist Suvi Onninen, Folkpensionsanstalten
- jurist Jaana Meklin, Akava
- socialpolitisk ombudsman Vesa Rantahalvari, Servicearbetsgivarna
- planeringschef Pertti Rauhio, Företagarna i Finland
- ombudsman Johan Åström, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
- jurist Irma Pahlman, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att grunderna för den försäkrades sjukförsäkringspremie och arbetsgivarens socialskyddsavgift ändras så, att de personer som omfattas av Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet och deras arbetsgivare i större utsträckning än för närvarande skall delta i finansieringen av den sociala tryggheten. I situationer där en person som arbetar utomlands är försäkrad enligt den privata sektorns arbetspensionslagar och får skattefri utlandsarbetsinkomst eller är begränsat skattskyldig, föreslås att

som ny grund för den försäkrades sjukförsäkringspremie och arbetsgivarens socialskyddsavgift skall användas den lön som vid arbete utomlands betraktas som grund för den arbetsförtjänst som skall räknas till pensionslönen samt för pensionsavgifterna. Samma lön skall, enligt förslaget, för tiden i arbete utomlands också användas som grund för sjukförsäkringens dagpenning. Avsikten är att sjukförsäkringspremien för en begränsat skattskyldig person som arbetar i Finland skall fastställas på basis av den lön som

avses i lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet.

I denna proposition föreslås att den försäkrades sjukförsäkringspremie i fråga om begränsat skattskyldiga pensionstagare skall fastställas på basis av den pension som betalats till pensionsstagaren. Skyldigheten att betala den försäkrades sjukförsäkringspremie föreslås gälla också sådana utomlands bosatta pensionstagare som inte omfattas av Finlands socialtrygghetssystem, men för vilkas sjukvårdskostnader Finland ansvarar med stöd av Europeiska gemenskapens bestämmelser. Någon separat sjukförsäkringspremie uppbärs dock inte hos de utomlands bosatta pensionstagarna själva, om de på basis av sina pensioner betalar 35 % källskatt i Finland. I dessa fall redovisar skatteförvaltningen av källskatteintäkten en andel motsvarande sjukförsäkringspremien till Folkpensionsanstalten. Vidare föreslås att man upphäver bestämmelsen enligt vilken kommunerna har kunnat bevilja befrielse från betalningen av den försäkrades sjukförsäkringspremie.

I sådana situationer där en finsk arbetsgivare sänder en arbetstagare som omfattas av Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet för att ar-

beta inom ett utländskt moder-, dotter- eller systerföretag eller ett sådant utländskt företag där den finska arbetsgivaren har bestämmanderätt, skall den finska arbetsgivaren, enligt vad som föreslås, betala arbetsgivarens socialskyddsavgift för det utländska företags räkning. Samtidigt föreslås att en finsk arbetsgivare som har sänt arbetstagaren utomlands och som betalar arbetstagarens lön också skall verkställa förskottsinnehållning för betalning av den försäkrades sjukförsäkringspremie.

De föreslagna ändringarna innebär ändringar i sjukförsäkringslagen, ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av 33 § sjukförsäkringslagen, lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift, lagen om storleken av den försäkrades sjukförsäkringspremie, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och arbetsgivares folkpensionsavgift samt lagen om förskottsuppbörd.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagändringarna avses träda i kraft vid ingången av 2004. Den ändring som gäller grunden för sjukförsäkringens dagpenning skall dock tillämpas först från ingången av 2006.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet propositionen nödvändig och ändamålsenlig. Utskottet förordar lagförslagen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Propositionen baserar sig på de förslag som lagts fram av en arbetsgrupp som utrett socialskyddsavgifternas räckvidd (den s.k. SOLMU II-arbetsgruppen). De föreslagna ändringarna skulle öka Folkpensionsanstaltens intäkter av den försäkrades sjukförsäkringspremier med sammanlagt ca 4 miljoner euro och intäkterna av arbetsgivares socialskyddsavgift med ca 7,5 miljoner euro per år. Utifrån jämlikhetsprincipen och försäkringsprincipen finner social- och hälsovårdsutskottet utvidgningen av socialskydds-

finansieringen motiverad. Efter reformen deltar alla som omfattas av Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet i finansieringen av denna även om de bor utomlands.

Enligt regeringens proposition utvidgas arbetsgivarens och arbetstagarens skyldighet att betala försäkringsavgift respektive premie så att avgifterna och premierna betalas till Finland också vid arbete utomlands, om den arbetstagare som sänts till utlandet fortsättningsvis omfattas av Finlands bosättningsbaserade sociala trygghet. SOLMU II-arbetsgruppen föreslog att avgifterna och premierna skulle vara avdragbara utgifter enligt lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. I propositionen ingår emellertid inte någon sådan ändring av näringskattelagen. Enligt utredning till utskottet är det

vanligt att ett bolag som verkar i Finland kan debitera sitt utrikesbaserade dotterbolag för försäkringsavgiften, om avgiften betalats på dotterbolagets vägnar. Enligt utredningen tillämpas denna debiteringsprincip i den internationella beskattningen. En finländsk arbetsgivare kan emellertid inte i samtliga fall debitera en avgift som arbetsgivaren har betalt på koncernbolagets vägnar närmast på grund av att rätten att dra av försäkringsavgifter inte är lika omfattande i det andra landet som i Finland. Eftersom utskottet inte har haft tillgång till närmare uppgifter om när avdragsmöjlighet saknas, anser utskottet att denna fråga bör utredas noggrannare innan de lagar som nu godkänns träder i kraft. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande*).

Regeringen föreslår att 38 § sjukförsäkringslagen ändras så att kommunen inte längre kan befria den försäkrade från betalningen av sjukförsäkringspremie. Enligt utredning till utskottet har premielättnaderna i praktiken på individnivå rört sig kring tio euro. Enligt motiveringen till lagförslaget har kommunerna utnyttjat möjligheten att bevilja befrielse bland annat genom att i enskilda fall bevilja pensionstagare som återvänder från Sverige befrielse från sjukförsäkringspremie. Kommunens rätt att bevilja befrielse har haft sin utgångspunkt i praktiska

skäl, eftersom den skattskyldige ofta ansöker hos kommunen om befrielse från kommunalskatt, vilket i allmänhet har en större betydelse för sökanden än sjukförsäkringspremie. Enligt 38 § sjukförsäkringslagen gäller befrielsemöjligheten och andra situationer än de som nämns i propositionen. I vissa fall kan det vara oskäligt att driva in sjukförsäkringspremierna i efter-skott. Utskottet föreslår därför att kommunerna fortsättningsvis med stöd av 38 § sjukförsäkringslagen skall ha möjlighet att bevilja befrielse från betalningen av sjukförsäkringspremie. Utskottet anser det emellertid nödvändigt att i fortsättningen utreda om de avgifter av skattens natur som uppbärs hos pensionärer som återflyttar från Sverige är rättvisa.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att det 2—5 lagförslaget godkänns utan ändringar,

att det första lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sjukförsäkringslagen av den 4 juli 1963 (364/1963) 16 § 2 och 5 mom. samt (*utesl.*) 41 §, dessa lagrum sådana de lyder, 16 § 2 och 5 mom. i lag 511/2001 (*utesl.*) och 41 § delvis ändrad i lag 614/1978, samt

fogas till lagen nya 32 a och 33 a § samt en ny 34 §, i stället för den 34 § som upphävts genom lag 995/1996, och en ny 37 §, i stället för den 37 § som upphävts genom lag 145/1976, som följer:

16, 32 a, 33 a, 34 och 37 §
(Som i RP)

38 §
(Utesl.)

41 §
(Som i RP)

Ikraftträdelsebestämmelsen
(1 och 2 mom. som i RP)
(3 mom. *utesl.*)
(3 och 4 mom. som 4 och 5 mom. i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen låter utreda om det på grund av de lagförslag som nu föreslås bli godkända vore skäl att ändra bestämmelserna om av-

dragsgilla utgifter i lagen om inkomst av näringsverksamhet, för att avdragsrätten skall omfatta alla de situationer där arbetsgivaren har betalt lagfästa arbetstagaravgifter för utsända arbetstagare.

Helsingfors den 31 januari 2003

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
vordf. Timo Ihamäki /saml
medl. Merikukka Forsius /gröna
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent
Valto Koski /sd
Pehr Löf /sv

Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /kd
Sari Sarkomaa /saml
Arto Seppälä /sd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänst
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää
biträdande sekreterare Harri Sintonen.